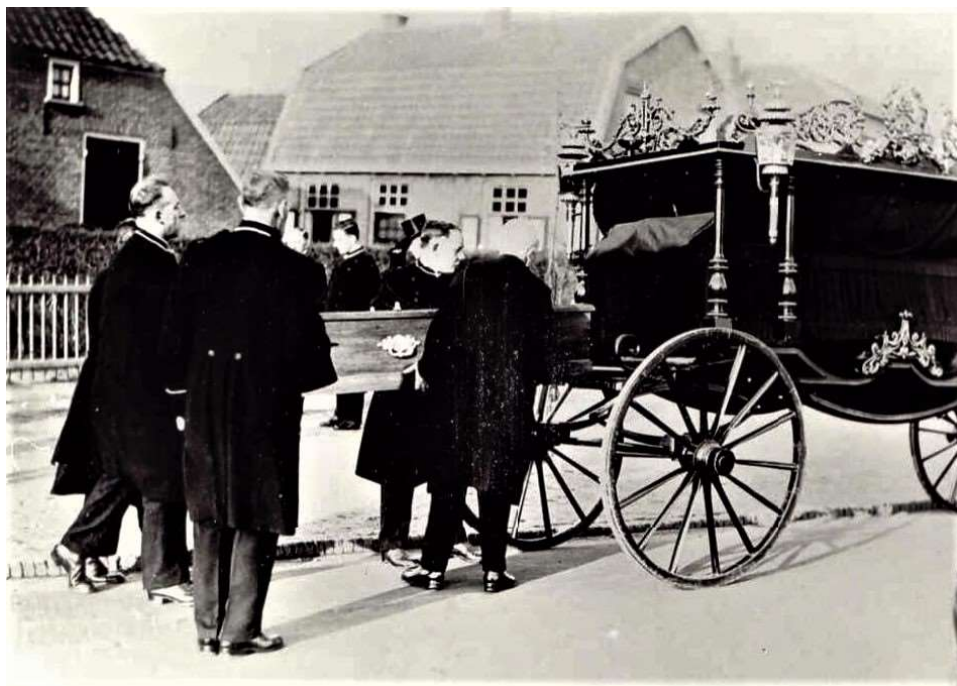

UIT D' OUDE DOOS

ROUW DRAGEN

Nog tot in het begin van deze eeuw werd ook in Ede bij een sterfgeval niet alleen de betreffende familie, maar de gehele buurt van de overledene betrokken. Burenplicht was heilig: in gezamenlijk overleg werd voor de begrafenis gezorgd en voor wat daarmee samenhing. Een oudere man fungeerde als aanzegger: gestoken in zwart pak bracht hij de naaste omgeving op de hoogte, deed, vergezeld van een getuige, aangifte bij de burgerlijke stand en maakte de afspraak met de dominee die de rouwdienst zou leiden. Bovendien was het zijn taak een groep van twaalf meerderjarige mannen bij elkaar te krijgen die als dragers dienstdeden. De twee naaste buurvrouwen zorgden op de dag van de begrafenis na terugkomst van het kerkhof voor koffie en een broodmaaltijd. Een oeroude traditie wilde dat daar uitsluitend witte brood met kaas werd voorgezet: enig ander broodbeleg kwam niet op tafel.

Lijkkoe bij de begrafenis van Kaatje Braafhart in 1930

In het sterfhuis zelf had de rouw haar intrede gedaan en werden de nodige maatregelen getroffen: de luiken werden zodanig gesloten dat slechts een kiertje licht naar binnen kwam,

de klok werd stilgezet en de spiegel met een wit laken afgedekt. Foto's, voor zover aanwezig, werden verwijderd. De naaste familieleden van de overledene waren druk doende de rouwkleding in orde te brengen. Gelukkig waren de zondagse kleren van de meeste mensen toch al zwart, dus voor hen was er niet direct een probleem. Maar anderen, met meer wereldse opvattingen, moesten - als nieuw kopen niet kon lijden - in allerlei diverse kledingstukken zwart worden geverfd. Rouw dragen was een oeroude plicht waaraan streng de hand werd gehouden. Slechts een enkeling die zich aan de gebruiken durfde onttrekken.

Zware rouw streekdracht Veluwe

Er bestonden vaste regels en tijden voor: bij het overlijden van ouders, echtgenoten of kinderen diende men twee jaar en twaalf weken in het zwart gekleed te gaan, voor broers en zusters werd dat tot de helft teruggebracht, dus tot een jaar en zes weken. Betrof het een oom of tante, dan werd een half jaar en drie weken rouw gedragen. Vooral bij het overlijden van familie in de eerste graad dus een behoorlijk lange periode, vooral voor de huisvrouw, want van haar werd verwacht dat zij ook tijdens de dagelijkse werkzaamheden donkere kleding dragen. Geen wonder, dat vooral vrouwen uit grote families, waar uiteraard vaker sterfgevallen voorkwamen, vrijwel hun gehele leven in het zwart liepen. In de volksmond noemde men zo iets: "van de ene rouw in de andere vallen".

Mannen hadden het veel makkelijker: landbouwers of bouwvakkers konden moeilijk met een zwart pak aan hun werk verrichten. Zij beperkten zich dan ook tot het dragen van een zwarte rouwband om de linkerarm. Ook kinderen werden vaak op die manier in de rouw betrokken, al werd bij hen de band op de mouw vervangen door een opgenaaid zwart ruitje. Thans is burenhulp overbodig geworden: een begrafenisonderneming regelt alles vanaf de kennisgeving tot de dankbetuiging. Rouw dragen komt nog slechts sporadisch voor, maar niet het verdwijnen van deze oude gebruiken, waarvoor in de moderne samenleving geen plaats meer is, ging ook veel eerbied voor de dood verloren.